හක්ගල රක්ෂිතයේ ඉරණම නීති විද්‍යාත්මක ඇසින්

එම්. ඒ. කාංචනා ෂෙහානි*

යම් භූමියක් දැඩි ස්වාභාවික රක්ෂිතයක් ලෙසට නම් කරනුයේ එහි ඇති අධි සංවේදීතාව, පාරිසරික වැදගත්කම සහ ජෛව විද්‍යාත්මක පොහොසත්කම නිසාය. ඒ අනුව හක්ගල රක්ෂිතය ආවේණික සත්ත්ව හා ශාක ගණනාවක් ඇතුළුව විශාල ජෛව ප්‍රජාවකට වාසස්ථාන සපයන සංවේදී කලාපයකි. 1937 අංක 2 දරන වන සත්ත්ව හා වෘක්ෂලතා ආරක්ෂක ආඥා පනත[1](FFPO)යටතේ නිකුත් කරන ලද 1938/02/25 දිනැති අංක 8356 දරන ගැසට් පත්‍රය මඟින් දැඩි ස්වාභාවික රක්ෂිතයක්(SNR)ලෙසට නම් කරන ලද මෙම භූමිය හෙක්ටයාර 1142 කින් යුක්ත වන අතර එමඟින්FFPOමඟින් ආරක්ෂිත ප්‍රදේශ ලෙසට නම් කර තිබෙන භූමි ප්‍රදේශවලින් 0.12% ක ප්‍රමාණයක් ආවරණය වේ.

ඒ අනුව මෙම ලිපිය මඟින් අරමුණු කෙරෙන්නේ හක්ගල භූමිය සම්බන්ධව වර්තමානයේ පවත්නා වූ නෛතික ගැටලු පිළිබඳව නීති විද්‍යාත්මක විග්‍රහයක යෙදීමය. එහි ඉස්මතු වී තිබෙන පාරිසරික සහ පරිපාලනමය ගැටලු නීති ගුරුකුල දෘෂ්ටිකෝණ තුළින් අධ්‍යයනය කොට පාරිසරික සංකල්ප මෙන්ම යහපත් පරිපාලන මූලධර්ම සමාජ පද්ධතිය තුළ තහවුරු කිරීමේ කාර්යයෙහිදී හරයාත්මක සහ කාර්යපටිපාටික නීතිය තුළ පවතින හිඩැස් සහ තවදුරටත් එම නෛතික පද්ධතිය ශක්තිමත් කොට යුක්තිය කරා සැමට ළඟා වීම සඳහා යෝජනා ද දක්වමින් විශ්ලේෂණාත්මක විග්‍රහයක් සිදුකිරීමට අපේක්ෂා කෙරේ.

නීතිය යනු කුමක්ද යන කාරණය සම්බන්ධයෙන් ප්‍රධාන වශයෙන් ස්වභාවික නීති විද්‍යා ගුරුකුලය ඇසුරින් සළකා බලන කළ පැහැදිලි වනුයේ ඔවුන් මූලිකවම සදාචාරය මත පදනම් වන බවයි. එහිදීFullerවිසින් දක්වන ආකාරයට නීතිය සමාජයේ සදාචාරාත්මක ආකල්ප මත රඳා පවතින අතර නීතිය හඳුනාගැනීමට නම් එහි අරමුණ දෙසට අවධානය යොමුකළ යුතු වේ. ඒ අනුව නීතිය එක් දිශාවකට පමණක් ගලායන දෙයක් නොවන හෙයින් එහි අරමුණ වනුයේ පාලකයා සහ පුරවැසියා අතර අන්‍යෝන්‍යබව[2]ඇතිකිරීම වේ. එහෙයින් ස්වාභාවික නීති විද්‍යාවට අනුව මෙම ගුණාංගයන් දැකිය නොහැකි නීති පද්ධතියක් මඟින් බිහිකරනුයේ නියම නීතියක් නොවේ.

ඒ අනුව පරිසර නීතිය සහ පරිපාලන නීතිය යන නීති ද්විත්වය තුළ ඉහත ගුණාංගයන්ගෙන් පෝෂිත වූ බවක් පෙනෙන්නට තිබෙන අතර එමඟින් සාධාරණත්වය සහ අයිතිවාසිකම් විශාල ලෙස ආමන්ත්‍රණය කරනු ලැබේ. මූලිකවම පරිසර නීතිය නම්

---

* නීති ශිෂ්‍ය,අවසන් වසර, ශ්‍රී ලංකා විවෘත විශ්වවිද්‍යාලය

[1] 1964 අංක 44, 1970 අංක 01, 1993 අංක 49 සහ 2009 අංක 22 දරන පනත්වලින් සංශෝධිත

[2] Ratnapala S. (2013), *Jurisprudence,* New York, 2Ed, Cambridge University Press, p191

©All rights reserved
ISSN 1800-055X Vol. Iv

MANURAWA2020

ගොඩනැගිල්ල රඳා පවතිනුයේ අයිතිවාසිකම් තුලනය නම් පාදම මත වේ. එනම් නීතිය මඟින් අයිතිවාසිකම් නිර්මාණය නොකරයි. නමුත් නීතිය විය යුත්තේ කෙසේද යන්න තීරණය කරනුයේ අයිතිවාසිකම් මඟින්ය.[3] මූලික පාරිසරික සංකල්පයන් මෙම ගොඩනැගිල්ලේ කුලුණු ලෙසට හඳුනාගත හැකි අතර මෙම සියලුබන්ධනයන් ගිලිහී ගිය දිනක පරිසර නීතිය අරුත් සුන් නීතියක් බවට පත් වනු නිසැකය.

එසේම පරිපාලන නීතිය තුළ පදනම වනුයේ යහපත් පරිපාලන මූලධර්මයන් වේ. එනම් පොදු අධිකාරීන් විසින් තමන්ට ව්‍යවස්ථාව මඟින් ලබා දී තිබෙන අභිමත බලය භාවිත කළ යුතු වන්නේ සාධාරණව, සමානාත්මතාවයෙන් සහ කාර්යපටිපාටික යෝග්‍යතාවයෙන් යුතුව වේ. නමුත් බලයේ සිව්කොණ ඉක්මවා යමින් එක් පාර්ශවයක අයිතිවාසිකම්වලට අගතියක් සිදු කරමින් තවත් පාර්ශවකට ප්‍රතිලාභ ලබා දෙන ලෙසට තීරණ ගැනීම ස්වාභාවික නීති මූලධර්මයනට පටහැනි වීමකි.

ඒ අනුව මෙහිදී හක්ගල රක්ෂිතය සම්බන්ධයෙන් රටේ පවත්නා වූ පාරිසරික ව්‍යවස්ථාවන්ට පටහැනිව සාමාන්‍ය වැසියා මෙන්ම පොදු අධිකාරීන්ද කටයුතු කර ඇති බවක් දැකිය හැකි වේ.[4]එනම් කලක පටන් රක්ෂිතය තුළ පාරිසරික පනත්හි ප්‍රතිපාදන කඩකරමින් මානව ක්‍රියාකාරකම් ඉහළ ගොස් ඇත. ඒ අනුව මෙම රක්ෂිතය තුළ අනවසර පදිංචිවීම් සමග වගා කටයුතු සහ තණපිටි සඳහා රක්ෂිතය එළිපෙහෙළි කිරීමත්, මාර්ග නිර්මාණය වීමත් සහ රක්ෂිතය හරහා විදුලි රැහැන් ඇදීමත් සිදු වී ඇත. මෙහි ඇතැම් පදිංචිකරුවන් සඳහා අවසරපත්‍ර වැලිමඩ සහ නුවර එළිය දිස්ත්‍රික් ලේකම් කාර්යාලවලින් සහ ඉඩම් කොමසාරිස් විසින් නිකුත් කර ඇති අතර ලංකා විදුලි බල මණ්ඩලය විසින් එම ඉදිකිරීම් සඳහා විදුලි රැහැන් ලබා දීමද සිදු කොට ඇත.

මෙසේ රජයෙන් අවසරලත් මෙන්ම අවසර නොලත් පදිංචිකරුවන් විසින් එහි පැවති ශාක හා පැලෑටි විනාශ කොට එළිපෙහෙළි කරගත් රක්ෂිත භූමිය මත හෙල් මලු ක්‍රමයට වගාකොට ඇති අතර මහවැලි ගඟෙහි එක් අතු ගංගාවක් වන උමා ඔයෙහි උල්පතට මොවුන් විසින් නළ යොදා තම වගා කටයුතු සඳහා අවශ්‍ය ජලය ලබාගැනීම සහ තම දර අවශ්‍යතාව සපුරාගනුයේද රක්ෂිතයේ ශාක මඟින්ය. මේ හේතුවෙන් රක්ෂිතය තුළ වියළිකලාපයක් ඇතිවන අතර වනාන්තරය එළි වීම නිසා පස නිසරු වීමත් සිදු වේ. තවද ඇතැම්විට රක්ෂිතයේ සතුන් දඩයම් කිරීමද මොවුන් විසින් සිදු කරයි. තම වගාවන් සඳහා යොදාගනු ලබන කෘමිනාශක සහ වල්නාශක හේතුවෙන් රක්ෂිතයේ වන ජීවී ගහනයට මෙන්ම පරිසර පද්ධතියටද විශාල අහිතකර බලපෑමක් ඇතිව තිබේ.ඒ අනුව මෙම පදිංචිකරුවන්FFPOහි ප්‍රතිපාදන.[5]සහ ජාතික පාරිසරික පනතේ ප්‍රතිපාදනද

[3]Hobbes T. (1946), *Leviathan or the matter, form and power of a commonwealth ecclesiastical and civil,* Basil Blackwell, Oxford. p83

[4] FFPO හි 4 සහ 6 වගන්තීන්

[5]1937 වන සත්ව හා වෘක්ෂලතා ආරක්ෂක (සංශෝධිත) ආඥා පනතේ 3 වන වගන්තිය

MANURAWA 2020

©All rights reserved

උල්ලංඝනය කරමින් කටයුතු කර ඇති බව වඩාත් පැහැදිලිව පෙනෙන කරුණකි.[6]

එසේම 1940 දී රජය විසින් හක්ගල රක්ෂිතයේ ඇතැම් බිම් කොටස් අඹේවෙල ගොවිපොළ පිහිටුවීම සඳහා වෙන් කරන ලදී. මෙම ගොවිපොළෙහි එක් කොටසක්SNRතුළත්, තවත් කොටසක් එහි සීමාන්තරික කලාපය(Buffer Zone)තුළත් පිහිටා ඇත.

පසුව 1947 රජයේ ඉඩම් ආඥා පනතේ[7]ප්‍රතිපාදන ප්‍රකාරව අඹේවෙල ගොවිපොළ වසර 50ක් සඳහා කෘෂිකාර්මික සහ වාණිජමය අරමුණු සඳහා බදු ගිවිසුම් 2ක් යටතේ පෞද්ගලික ආයතනයකට බද්දට ලබා දී ඇති නමුත් ආඥා පනතෙහිම දක්වන ආකාරයට රජයට රක්ෂිත ප්‍රදේශයක් පෞද්ගලික අංශයට බදු දීම හෝ විකිණීම කළ නොහැක. එයද වාණිජමය අරමුණු සඳහා හක්ගල රක්ෂිතයේ බිම් කොටස් බදු දීම පනතේ ප්‍රතිපාදනවලට පටහැනි වේ.

එසේම මෙම ගොවිපොළ රජය විසින් ආරම්භ කිරීමට පෙරFFPOප්‍රතිපාදනවල අනුකූලව මූලික පාරිසරික සමීක්ෂණ වාර්තාවක්(IEE Report)හෝ පාරිසරික බලපෑම් පිළිබඳ තක්සේරු වාර්තාවක්(EIA Report)ඉදිරිපත් කර නොමැති අතර[8]එවකට පැවති කෘෂිකර්ම අමාත්‍යාංශය මඟින් මෙම ගොවිපොළ පිහිටුවා ඇත.එනම් පනත මඟින් අරමුණු කරගත් පාරිසරික සංකල්පයන්ට එරෙහිව ගොස් රජය විසින් මෙම ගොවිපොළ ස්ථාපනය කර තිබෙන බව පැහැදිලි වේ.

කෙසේ වුවද මෙම අඹේවෙල ගොවිපොළ මඟින් ඍජු සහ ඍජු නොවන ලෙස සේවකයන් 800 කට පමණ රැකියා සැපයෙන අතර අදාළ බදු ගිවිසුම් යටතේ රජයට වාර්ෂිකව විශාල ආදායමක් හිමි වේ.නමුත් රටක ආර්ථික සංවර්ධනය සැම විටම පරිසට හිතකාමී ලෙස සිදු කළ යුතු අතර කොතෙක් දුරට අදාළ ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් ආර්ථික ප්‍රතිලාභයන් ලැබුණද, එයින් සිදුවන පරිසර හානිය වර්තමාන මෙන්ම අනාගත පරම්පරාවලටද බලපාන්නේනම් එය අසාර්ථක සංවර්ධනයකි.

ඉහත නෛතික ප්‍රතිපාදන තුළ ගැබ්ව පවතින ප්‍රධානතම සිද්ධාන්තය වනුයේ තිරසර සංවර්ධනය සහ පරම්පරා අතර සමානාත්මතාව වේ.***Hungary* v. *Slovakia* [1997]**[9]නඩු තීරණයේදී විරමන්ත්‍රී විනිසුරුතුමා ශ්‍රී ලංකාවේ ජලාශ්‍රිත ශිෂ්ටාචාරය උදාහරණයට ගනිමින් පෙන්වා දුන්නේ සංවර්ධනය සැමවිටම පරිසරය හා ඒකාබද්ධව සිදු විය යුතු බවය. ඒ අනුව මිනිසා විසින් තම ජීවන අරගලය තුළදී වාසස්ථාන පිහිටුවීමේ කාර්යයේදී පරිසරයට හානි කරමින් ඉදිරියට යා නොහැකි බවත්, එම දෙකාර්යයම සමතුලිතව පවත්වා ගත යුතු බවට පනත මඟින් ව්‍යංග්‍යයෙන් දක්වා සිටියි.

මේ සම්බන්ධයෙන් 1980 ජාතික පාරිසරික පනත මඟින්ද ප්‍රතිපාදන දක්වන අතර එහි 15(ආ) වගන්තිය මඟින්ද දක්වනුයේ සම්පත් භාවිතයේදී ජාතියේ අවශ්‍යතා සහ සම්පත් අතර

[6] 1988 ජාතික පාරිසරික (සංශෝධන) පනතේ 23 (ක) වගන්තිය

[7] 1947 රජයේ ඉඩම් ආඥා පනතේ 2 වගන්තිය

[8] 1947 රජයේ ඉඩම් ආඥා පනතේ 2 වගන්තිය

[9] [1997] 4(4) SAELR 197

©All rights reserved

MANURAWA 2020

අසමබරතා ඇතිවීම වැළක්වීම පිණිස ඒ සම්පත් ප්‍රඥාගෝචර ලෙස උපයෝගී කරගැනීම සහ සංරක්ෂණය කිරීම සහ 17 වගන්තියට අනුව ස්වභාවික සම්පත් භාවිතය අනාගත පරපුරට ප්‍රතිඵල ගෙන දෙන පරිදි සිදු කළ යුතු බවත් දක්වා ඇත.[10] ඉහතදී සාකච්ඡා කරන ලද්දේ රක්ෂිතය තුළ පදිංචිය සඳහා අවසරලත් මෙන්ම අනවසර පුද්ගලයන් සම්බන්ධයෙන් පොදුවේ අදාළ වන නීතිය වේ. එහිදී අනවසර පදිංචිකරුවන් සම්බන්ධ නීතිය තවදුරටත් මෙසේ සාකච්ඡා කළ හැක.

රජයේ ඉඩම් යනු නීත්‍යානුකූලව රජයට සහ රාජ්‍ය ආයතන වලට හිමිකම් ඇත්තා වූ හෝ සහ බද්ධ හෝ අනුබද්ධ සියලු අයිතිවාසිකම් සම්බන්ධයෙන් හා වරප්‍රසාද සමඟ රජය විසින් බැහැර කරනු ලැබිය හැකි ඉඩම් වේ.[11] ඒ අනුව 1981 රජයේ ඉඩම් නියෝග මාලාවේ 178 නියෝගයට අනුව රක්ෂිත භූමි ගැනෙනුයේ රජයේ ඉඩම් යටතට වේ. එම නිසා හක්ගල රක්ෂිතයේ අනවසර භුක්තිකරුවන් සම්බන්ධයෙන් රජයේ ඉඩම්වලට බලපාන නෛතික තත්වය සලකා බැලිය යුතුය.

එනම් යම් රජයේ ඉඩමක් යම් ලිඛිත නීතියකට අනුකූලව රජය විසින් ප්‍රදානය කරන කරන ලද වලංගු ප්‍රදාන පත්‍රයක්, වලංගු බලපත්‍රයක් හෝ වෙනත් වලංගුව පවතින වෙනත් ලිඛිත අධිකාරියක් මත එම ඉඩමේ සන්තකය දැරීම හෝ පදිංචිව සිටීම හැර අන් සෑම ආකාරයකම සන්තකය දැරීමක් හෝ පදිංචිව සිටීමක් සිදු කරන හෝ රජයේ ඉඩමකට යුතු ලෙස ඇතුළු වී සන්තකය දරන හෝ පදිංචිව සිටින සෑම තැනැත්තෙකුම අනවසර භුක්තිකරුවෙකු වේ.[12]

ඒ අනුව රජයේ ඉඩමක අනවසර භුක්තිකරුවෙකු සම්බන්ධයෙන් නීතිය, FFPO වලට අමතරව 1979 රජයේ ඉඩම් (සන්තකය ආපසු ලබාගැනීමේ) පනත[13] මගින්ද නියාමනය කරනු ලැබේ. එයත් සමඟ 1981 ඉඩම් නියෝග මාලාවේ නියෝග සහ රෙගුලාසි සහ 1840 අංක 12 දරන ඉඩම් බලෙන් අල්ලා ගැනීමේ ආඥා පනතද මෙහිදී වැදගත් වේ.

රක්ෂිතය තුළ මේ වන විට අනවසරයෙන් පදිංචිව සිටින පුද්ගලයන් සම්බන්ධයෙන් මෙම ප්‍රතිපාදන අදාළ වුවද , රක්ෂිතය තුළ සිටින ප්‍රදාන ලත් භුක්තිකරුවන් සම්බන්ධයෙන් අදාළ වනුයේ FFPO හි ඉහතින් සාකච්ඡා කළ ප්‍රතිපාදන බවට පැහැදිලි වේ. මන්ද ***<u>Senanayake v. Damunapola</u>*** <u>[1982]</u>[14] නඩු තීරණයට අනුව මෙම පනත යටතේ අදාළ භුක්තිය ප්‍රශ්නගත වීමට නම් අදාළ ඉඩම රජයේ ඉඩමක් වීම සහ භුක්තිකරු අනවසර භුක්තිකරුවෙකු ද යන්න තහවුරු වී තිබිය යුතුය.

මෙලෙස සාමාන්‍ය පුරවැසියා මෙන්ම පොදු අධිකාරීන් විසින්ද අත්තනෝමතිකව නීත්‍යානුකූල නොවන අයුරින් ක්‍රියාකර තිබෙන අවස්ථාවකදී නීතියේ කාර්යභාරය විය යුතු වන්නේ

---

[10] 1980 ජාතික පාරිසරික පනතේ 15(ආ) සහ 17 වගන්තිය

[11] 1979 ඉඩම් (සන්තකය ආපසු ලබාගැනීමේ) සංශෝධිත පනතේ 18 වගන්තිය

[12] Herath K., (2012),'රජය එදිරිව අනවසර භුක්තිකරු', Neethiya Journal, Volume 22, p74

[13] 1979 අංක 07 දරන ඉඩම් (සන්තකය ආපසු ලබාගැනීමේ) පනත

[14] [1982] 2 SLR 621

MANURAWA 2020

©All rights reserved

එමඟින් ස්වභාවයෙන්ම ගැටෙන අයිතිවාසිකම් තුලනය කිරීම සහ අන්‍යෝන්‍යව පැවතිය හැකි මට්ටමට එම බැඳියාවන් ගෙන ඒම වේ. මේ සම්බන්ධව සමාජ විද්‍යාගුරුකුලයේ ඇසින් පහත ආකාරයට විග්‍රහ කළ හැක.

එනම් අයිතිවාසිකම් යනු නීතිය මඟින් හඳුනාගත්, නීතිය මඟින් ආරක්ෂා කරනු ලබන සහ නීතිය මඟින් බලගන්වනු ලබන බැඳියාවන් වේ.Poundට අනුව සමාජයක් තුළ ප්‍රධාන වශයෙන් ගැටෙන අයිතිවාසිකම් වර්ග ත්‍රිත්වයක් හඳුනාගත හැක. එනම් තනි පුද්ගල අයිතිවාසිකම්, රාජ්‍ය අයිතිවාසිකම් සහ සමාජ අයිතිවාසිකම් වේ. ඒ අනුව ප්‍රථමයෙන් මෙම භූමිය සම්බන්ධයෙන් මතුවන්නා වූ ඉහත දක්වන ලද අයිතිවාසිකම් කවරක්ද යන්න හඳුනාගත යුතු අතර ඉන් පසුව සමාජ ඉංජිනේරුවාදය ඔස්සේ එම අයිතිවාසිකම් තුලනය කරන ආකාරය සලකා බැලිය යුතුය.

ඒ අනුව මෙම නඩුවේ හක්ගල රක්ෂිතයේ එක් කොටසක තම ගොවිපොළ පවත්වන පෞද්ගලික ආයතනයට අදාළ බදු ගිවිසුම මඟින් එම දේපොළ සම්බන්ධයෙන් පවතින අයිතිවාසිකමත්, පරිපාලන නිලධාරීන්ගේ අත්තනෝමතික ක්‍රියා හේතුවෙන් රක්ෂිතයේ තවත් කොටසක ස්ථිර පදිංචිය සඳහා ලද ප්‍රදාන තුළින් එම පදිංචිකරුවන්ට ලැබෙන අයිතිවාසිකමත් තනි පුද්ගල අයිතිවාසිකම් ලෙසට මෙහිදී හඳුනාගත හැක. අනික් අතට පාරිසරික සංකල්ප තුළින් ගම්‍යමාන වන වර්තමාන පරම්පරාවට මෙන්ම අනාගත පරම්පරාවටද රාජ්‍යයේ ස්වභාවික සම්පත්වලින් ඵල ප්‍රයෝජන ලබාගැනීමට ඇති අයිතිවාසිකම් සමාජ අයිතිවාසිකම් ලෙසට දැක්විය හැක.

ඉහත අවසරලත් පුද්ගල කොට්ඨාශයන් විසින් පාරිසරික ව්‍යවස්ථා මඟින් තහනම් කර තිබෙන ක්‍රියා රක්ෂිතය තුළ සිදු කර ඇති බවට පැහැදිලිව පෙනෙන්නට තිබෙන අවස්ථාවකදී සමාජ අයිතිවාසිකම් පරයා ඔවුන්ට එම භූමිය සම්බන්ධයෙන් හිමිකමත් සමඟ ලැබෙන අයිතිවාසිකම් ප්‍රතික්ෂේප කොට පසෙකලිය නොහැක. එනම් දේපොළ හිමිකමත් සමඟ යම් පුද්ගලයෙකුට

- භුක්ති විඳීමට තිබෙන අයිතිය
- භාවිත කිරීමට හා ඵල ප්‍රයෝජන ලැබීමට තිබෙන අයිතිය
- පවරාදීමට තිබෙන අයිතිය
- විනාශ කිරීමට තිබෙන අයිතිය

යන අයිතිවාසිකම් ද හිමි වේ.[15]

එනම්*cuius est solum, eius est usque ad coelom et ad inferos*යන ආප්තයට අනුව පසෙහි අයිතිය ඇති තැනැත්තාට ඉහළ සිට පහළට තෙක් ඇති සියල්ලෙහි(hell to heaven)අයිතියක් ලැබෙන බවයි. එසේම ගොවිපොළ සම්බන්ධයෙන් පෞද්ගලික පාර්ශවයට තමන් කැමති රැකියාවක නිරත වීමේ අයිතියද මෙහිදී ඉස්මතු වනු ඇත. නමුත් මෙම අයිතීන් අත්‍යන්ත අයිතීන් නොවන අතර ව්‍යවස්ථාපිත සීමා කිරීම් ගණනාවකට ලක්වීමට සිදු වේ. මෙයට හේතු වී තිබෙනුයේ සමාජ විද්‍යා ගුරුකුලය මඟින් දක්වන බැඳියාවන් තුලනය වේ. එනම් මෙම නඩුවේ දේපොළ දැරීමේ අයිතිය ඉහතින් දැක්වූ පාරිසරික සංකල්ප හේතුවෙන් සීමා

[15] *AG* v. *Herath* [1960] 62 NLR 145

MANURAWA 2020

©All rights reserved

කිරීමකට ලක්වේ. ඒ අනුව මෙහිදී තනි පුද්ගල අයිතිවාසිකම් හා සමාජ අයිතිවාසිකම් සට්ටනය වීමේදී නීතිය මැදිහත් වී අවම හානියක් වන පරිදි මෙම තුලනය කිරීම සිදු කළ යුතුය.

ඒ අනුවPound විසින් මෙම ගැටෙන අයිතිවාසිකම් සංසන්දනය කොට ප්‍රමුඛතාව ලබාදිය යුතු අයිතිවාසිකම් හඳුනාගැනීම සඳහා නෛතික සත්‍ය මූලයන්(Jural Postulates)නම් සංකල්පය ඉදිරිපත් කරන ලදී.[16]මෙමඟින් සමාජයක් තුළ පවතින අයිතිවාසිකම් සහ බැඳියාවන් පිළිබඳ නෛතික හේතුවාදය පූර්වේක්ෂණය කළ හැකි වේ.

මොහු තවදුරටත් දක්වනුයේ නව අයිතිවාසිකම් ස්ථාපනය කිරීමටනම් ඒ හා සමාන අයිතිවාසිකම් ප්‍රථමයෙන් හඳුනාගෙන තිබිය යුතු බවයි. එසේම සත්‍ය මූලයන් සමාජය හා බැඳී පවතින බැවින් සමාජයත් සමඟ ඒවාද වෙනස් වේ. ඒ අනුව රක්ෂිතය තුළ භුක්තියේ සිටින පුද්ගලයන් සේම රාජ්‍යයේ ස්වභාවික සම්පත්වල භාරකරුවන් වන පාලකයන් විසින් ද එම භූමිය පිළිබඳව ඉහත ආකාරයට අනුව කටයුතු කරයි යන්න නීතිය විසින් පූර්වේක්ෂණය කරනු ඇත.ඒ අනුව සැබවින්ම සමාජයක පැවැත්ම තහවුරු වීමට නම් නීතිය මඟින් මෙම අයිතිවාසිකම් තුළින් පිළිඹිබු වන සමාජ අවශ්‍යතා සහ ඉල්ලීම් තෘප්ත කළ යුතුය. එහිදී එම පිළිගැටෙන අයිතිවාසිකම් තුලනය කළ හැකිවන්නේ ප්‍රතිලාභ ලබාදීම සහ බල කිරීම මඟින් වේ.

නෛතික සත්‍ය මූලයන් පිළිබඳ සංකල්පයට අනුව යම් රාජ්‍යයක බලයලත් පාලකයා විසින් අයිතිවාසිකම් නිර්මාණය වීමටත් පෙර සමාජයේ පැවැත්මට හානිදායක වන එවැනි ඌනතාවන් පූර්වේක්ෂණය කිරීමට හැකිවිය යුතු අතර සමාජය තුළින් අවශ්‍යතා මතුවීමට ප්‍රථමයෙන් පෙර අවස්ථාවන්වලදීම හඳුනාගෙන එම අවශ්‍යතා සපුරාලීම සඳහා කටයුතු කළ යුතුය.[17]එනම් සමාජ විද්‍යා ගුරුකුලය තුළ මූලික හරය වනුයේ නීති ප්‍රතිසංස්කරණ තුළ නව ප්‍රවණතා සහිත සංවර්ධනයක් ඇති කිරීම වේ.

එහෙයින් අදාළ පොදු අධිකාරීන් විසින් තම අභිවෘද්ධිය තකා රාජ්‍යයේ ස්වභාවික සම්පත් මෙලෙස වෙනත් පාර්ශවයන්ගේ පෞද්ගලික කටයුතු සඳහා අත්තනෝමතික ලෙස බැහැර කිරීමට ප්‍රථමයෙන් ඇතිවිය හැකි තනි පුද්ගල සහ සමාජ අයිතිවාසිකම් සට්ටනය විචක්ෂණශීලිව සහ දුරදර්ශිව පූර්වේක්ෂණය කළ යුතුව තිබුණි. එසේ සිදු කොට නිසි අයුරින් ක්‍රියා කර තිබුණේ නම් රාජ්‍යයේ වර්තමාන මෙන්ම අනාගත පුරවැසියන්ගේද අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා වනු ඇත.

එම නිසා මෙම අයිතිවාසිකම් තුලනය සම්බන්ධයෙන් රාජ්‍යයක ප්‍රධාන වගකීම පැවරෙනුයේ ව්‍යවස්ථා සම්පාදකයන් වෙතය. මන්ද පොදු අධිකාරීන් වෙත බලය පැවරෙනුයේ ව්‍යවස්ථාවන් මඟින් වන අතර ඔවුනට ඒ තුළින් පුළුල් අභිමතයක් ලබා දීම මෙන්ම එම බලය විමර්ශනයට ලක් කිරීම සඳහා ප්‍රතිපාදනද එමඟින්

[16]Nalbandian E. (2011), 'Sociological Jurisprudence: Roscoe Pound's Discussion onLegal Interests and Jural Postulates', Mizan Law Review, Volume 5 Number 1, p141-148

[17]*ibid*

©All rights reserved

MANURAWA 2020

සැලසිය යුතු බැවිනි. මන්දයත් බලය දූෂිත වන අතර අසීමිත බලය අසීමිත ලෙස දූෂිත වේ. මේ තුළින් අයහපත් බලපෑමක් ඇතිවනුයේ සමාජයේ පැවැත්මට වේ.

එහිදී ප්‍රයෝගික තත්වය සලකා බලන කළ පැහැදිලි වනුයේ මෙම ගැටලුව ඇතිවීමට ප්‍රධානතම හේතුව වනුයේ පොතේ තිබෙන නීතිය සහ ක්‍රියාවට නැංවෙන නීතිය(law in books and law in action)අතර වෙනස වේ. එම නිසා නිසැකයෙන්ම බැඳියාවන් තුලනය සම්න්ධයෙන් ව්‍යවස්ථාදායකයට මෙන්ම අධිකරණය සතුවද විශාල වගකීමක් වේ. එනම්***Senerath v. Kumaratunga [2007]***හිදී අධිකරණය ගෙනහැර දැක්වූ ආකාරයටBeing the custodian of executive power should exercise that power in trust for the People and where in the purported exercise of such power a benefit or advantage is wrongfully secured there is an entitlement in the public interest to seek declaration from this court as it to the infringement of the fundamental right to equality before the law.[18]මින් ගම්‍ය වනුයේ පොදු අධිකාරීන් විසින් තම අභිමතය ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී පනතේ අරමුණ නැතිනම් පාර්ලිමේන්තුවේ චේතනාව සපුරා තිබේද යන්න විමර්ශනය කිරීමේ බලය පවතිනුයේ අධිකරණය සතුව වන බවයි.

[18][2007] SC FR 503/2005

ඒ අනුවPoundයෝජනා කර සිටින පරිදි ගැටෙන බැඳියාවන් තුලනය කළ හැකි තවත් එක් ක්‍රමයක් වනුයේ එම බැඳියාවන් පිළිබඳ පැහැදිලි අවබෝධයකින් සහ ප්‍රතිභා ඥානයකින් යුතු විනිසුරුවරයෙකු මත විශ්වාසය තැබීම වේ.[19]එනම් මනා සමාජ පාලන ක්‍රමයක් කරා ළඟා වීමේදී ව්‍යවස්ථාදායකය මෙන්ම අධිකරණය සතුවද යම් කාර්යභාරයක් පවතී. ඒ අනුව නීතියට ජීවමය ගුණය එක් කරන්නා වූ අධිකරණයේ ක්‍රියාවලිය ඇමරිකානු තත්වාකාරවාදී ගුරුකුලය තුළින් මෙහි නෛතික ගැටලු අනතුරුව විමසා බැලිය යුතුය.

මේ තුළින් නීතියේ ක්‍රියාවලිය නැත්නම් නීතිය ක්‍රියාත්මක විය යුත්තේ කෙසේද යන කරුණෙන් ඔබ්බට ගොස් නීතියේ ප්‍රතිඵල දෙසට අවධානය යොමු කරමින් නීතිය වඩා හොඳ තත්වයක් කරා ගෙන යන ආකාරය පිළිබඳව සලකා බලනු ලබයි.

ඒ අනුව මෙහිදී අධිකරණයේ කාර්යය වනුයේ පරිපාලන නිලධාරීන්ගේ අසාධාරණ සහ අත්තනෝමතික තීරණ හේතුවෙන් ඇතිවන සාමාජයීය බලපෑම පළමුව වටහා ගැනීම වේ. මන්ද මෙහි පොදු නීති දෙවර්ගයක් හේතුවෙන් හටගත් මෙම නෛතික ගැටලුවලට අධිකරණය විසින් ලබා දෙන තීන්දුව හුදෙක් පෞද්ගලිකව පමණක්අදාළ නොවන අතර වර්තමාන මෙන්ම අනාගත පරම්පරාවටද බලපානු ලබන ප්‍රතිඵලයකි. එම නිසා නීතිය සැමවිටම

[19]Nalbandian E. (2011), 'Sociological Jurisprudence: Roscoe Pound's Discussion on Legal Interests and Jural Postulates', Mizan Law Review, Volume 5 Number 1, p141-148

©All rights reserved

MANURAWA 2020

යාවත්කාලීන කරමින් සමාජය හා සමාන්තරව පවත්වාගැනීමේ වගකීම අධිකරණය සතු වේ. මෙයLlewellynවිසින් මනාව පැහැදිලි කරනුයේSociety is always in flux, so law is ever catching up the society. The probability is that any portion of law needs re-examination to determine how far it fits the society it purports to serve.[20]ලෙසයි.

මේ වන විට හක්ගල දැඩි ස්වාභාවික රක්ෂිතය ජාතික අභය භූමියක් ලෙස නම් කිරීමේ යෝජනාවක් පෞද්ගලික පාර්ශවයන් විසින් ඉදිරිපත් කර ඇත. මන්දFFPOහි ප්‍රතිපාදන අනුව ජාතික අභය භූමියක් තුළ රජයේ ඉඩම් මෙන්ම පෞද්ගලික ඉඩම්ද පැවතිය හැකි බැවින් එවිට ඉදිරියටත් රක්ෂිතය තුළ ඉදිකිරීම් සහ පදිංචිවීම් එලෙසම පවත්වාගෙන යා හැකි වනු බැවිනි. මෙවැනි අවස්ථාවකදී අධිකරණයේ වගකීම වනුයේ හක්ගල භූමිය දැඩි ස්වාභාවික රක්ෂිතයක් ලෙස නම් කිරීමේ ව්‍යවස්ථාදායකයේ අරමුණ පැහැදිලිව වටහා ගෙන එය සාක්ෂාත් කරගැනීම සඳහා නීතිය නිසියාකාරයෙන් අර්ථ නිරූපණය කිරීම වේ.

එහිදී අධිකරණය විසින් තම අභිමත බලය හුදෙක් ව්‍යවස්ථා සහ නීති වාර්තා තුළට පමණක් කොටු කරමින් සාධාරණත්වය සහ සමානාත්මතාව වැනි මූලික සංකල්පයන්ගෙන් මිදී ක්‍රියාත්මක කළ නොහැක. මේ සම්බන්ධයෙන් මඟ පෙන්වීමක් කරන බැංගලෝර් සංකල්පයන් තුළින් දක්වන්නේද අධිකරණ ක්‍රියාවලියේ මූලික හරයාත්මක වටිනාකම්වලට අනුව විනිසුරුවරයා කටයුතු කළ යුතු බවයි. එනම් විනිසුරුවරයාගේ කාර්යභාරය පිළිබඳව අදහස් දක්වනවිරමන්ත්‍රී විනිසුරුතුමා පෙන්වාදෙන්නේ,

‘ A judiciary of undisputed integrity is the bedrock of democracy and the rule of law. Even when all other protections fail, the judiciary provides a bulwark to the public against any encroachments on rights and freedoms under the law.[21]

එම නිසා මෙහිදී වචන සමූහයක් වන නීතිය ප්‍රයෝගික තලයකට ගෙන යමින් පරිපාලන නිලධාරීන්ගේ අභිමතය පාලනය කිරීම සහ රිට් ප්‍රතිකර්ම සම්බන්ධයෙන් වන හරයාත්මක සහ කාර්යපටිපාටික නීතිය පරිසර නීතිය සමඟ මුසු කරමින් පුද්ගල අයිතිවාසිකම් ආරක්ෂා කිරීමේ වැදගත් මෙහෙයක් අධිකරණය විසින් සිදු කලයුතු බව වේ. මීන් සපථ වන කාරණය වනුයේ රාජ්‍යයක ව්‍යවස්ථාදායක, විධායකය සහ අධිකරණය යන ආයතන ත්‍රිත්වයම නෛතිකභාවය ගැබ්ව පවතින්නා වූ මූලික සංකල්පයන්ගෙන් බැඳී සිටින අතර එවැනි රාජ්‍යයක නීතියේ ආධිපත්‍ය ද ආරක්ෂා වී ඇති බව වේ.[22]අනතුරුව නැවතත් ස්වභාවික නීති විද්‍යා ගුරුකුලයේ වැදගත්

[20]Llewellyn K. (1962), *Jurisprudence: Realism in Theory and Practice*, Chicago, University of Chicago Press, p55

[21]*ibid*

[22]Dworkin R. (1984), Taking Rights Seriously, p14-45

©All rights reserved

MANURAWA 2020

සංකල්පයක් වන සමාජ සම්මුතිවාදය මඟින් මෙහි නෛතික විෂය පථය සාකච්ඡා කිරීමට මෙහිදී අදහස් කෙරේ. එහිදී සමාජ සම්මුතිවාදය තුළ ජනතාව විසින් සමාජ එකඟතාවකට පැමිණ පාලකයෙකු පත් කරගනු ලබන අතර එමගින් තම අයිතිවාසිකම් ක්‍රියාත්මක කරවාගැනීම සඳහා යාන්ත්‍රණයක් ඇති කරගනු ලබයි. එනම් තම පැවැත්ම තහවුරු කරගැනීම සඳහා රාජ්‍යය නැතහොත් පාලකයා සමඟ ජනතාව ඇතිකරගන්නා ගිවිසුම හරහා පාලකයාට බලය පවරා දීමක් සිදු වේ. නමුත් මෙය පරම බලයක් ලෙස හැඳින්විය නොහැකි වනුයේ එම බලයේ උල්පත මහජනතාව වන බැවිනි.

එනම් ශ්‍රී ලංකා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට අනුව පරමාධිපත්‍ය බලය ජනතාව සතුවන අතර එම බලය අත්හළ නොහැක. මෙම බලය ව්‍යවස්ථාදායකය, විධායකය සහ අධිකරණය ඔස්සේ ක්‍රියාත්මක වේ.[23] ඒ අනුව පැහැදිලිවනුයේ නෛතික අධිකාරීත්වය ජනතාව සතු වන අතර තම සමාජයීය, ආර්ථිකමය සහ දේශපාලනික නිදහස භුක්ති විඳිමේදී හටගත හැකි අයිතිවාසිකම් සට්ටනයට විසඳුමක් ලෙස මෙම සමාජ සම්මුතිය ඇති කරගත් බවයි.

ඒ අනුව මෙහි වැඩි දියුණු කරනලද අවස්ථාවක් නැතහොත් වර්ධනීය අවස්ථාවක් ලෙසට මහජන භාරය පිළිබඳ සංකල්පය(Public Trust Doctrine)හඳුනාගත හැක. මේ පිළිබඳව***Sugathapala Mendis v. Chandrika Kumaratunga* (2008)**හිදී ශිරාණි තිලකවර්ධන විනිසුරුවරිය පෙන්වා දෙනුයේ,

Public Trust doctrine is based on the concept that the powers held by organs of government are, in fact, powers that originate with the people, and are entrusted to the legislature, the executive and the judiciary only as a means of exercising governance and with the sole objective that such powers will be exercised in good faith for the benefit of the people of Sri Lanka.[24]

එම නිසා සමාජ සම්මුතිවාදය තුළින් පත්වන පාලකයාට අසීමිත බලයක් නොමැති අතර ඔහු හුදෙක් තමාට නෛතිකව ලද බලය ජනතා යහපත උදෙසා ක්‍රියාත්මක කළ යුතු වේ. එනම්Poundදක්වන ආකාරයට රජය සහ නීති ජනතාවගේ පොදු කැමැත්ත නිරූපනය කළ යුතු අතර අත්තනෝමතික නොවිය යුතුය.

ඒ අනුව යම් අයුරකින් පාලකයා තම වගකීම් නිසියාකාරව ඉටු නොකරන්නේ නම් ජනතාවට එම සම්මුතිය අවසන් කොට මුල්කාලීනව තමාට පැවති බලය නැවත ආරෝපණය කරගත හැකිය. අනතුරුව තවදුරටත් තම අයිතිවාසිකම් තහවුරු කරගැනීම සඳහා නව සම්මුතියක් ඇති කර ගත හැකිය. මෙයLockතම මතවාදය තුළින් මනාව නිරූපණය කරයි.

The legislative being only a fiduciary power to act for certain ends, there remains still in the people a

[23]1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 3 සහ 4 ව්‍යවස්ථා

[24] [2008] 2 Sri LR 352

MANURAWA 2020

©All rights reserved

supreme power to remove or alter the legislative, when they find the legislative act contrary to the trust reposed in them.[25]

එහෙයින් රක්ෂිතයේ සිද්ධිමය කාරණාවලට අනුව විධායකයේ කොටසක් වන පරිපාලන නිලධාරීන් හට ව්‍යවස්ථා මඟින් ලබා දී තිබෙන බලය භාවිත කළයුතු වන්නේ පොදු මහජන සුභසිද්ධිය උදෙසා විය යුතුය. එනම් රාජ්‍යයේ ස්වාභාවික සම්පතක් වන හක්ගල රක්ෂිතය භාරයක් ලෙස දරමින් ජනතාවගේ අර්ථලාභය උදෙසා සංරක්ෂණය කොට ආරක්ෂා කිරීමේ පරම යුතුකමින් පරිපාලන අධිකාරිය බැඳී පවතී.

තවද මේ සඳහා පොදු අධිකාරීන්ව වගකීමට යටත් කරන්නා වූ මූලධර්ම සමුදායක් ලෙසට රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති මෙහෙයවීමේ මූලධර්ම පෙන්වා දිය හැක. ඒ අනුව 27(14) ව්‍යවස්ථාව මඟින් ජනතාවගේ යහපත උදෙසා පරිසරය සුරක්ෂිත කොට ආරක්ෂා කිරීමේ වගකීම රජය වෙත පවරා ඇත. මේ තුළ ගැබ්ව ඇති පාරිසරික සංකල්ප සහ මහජන භාරය පිළිබඳ සංකල්පය මනාව පැහැදිලි වේ.

කෙසේවුවද ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව තුළ රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති පිළිබඳ පරිච්ඡේදයක් අන්තර්ගත වුවද එයට අධිකරණමය බලාත්මකභාවයක් ලබා දී නොමැත. මෙය පරිපාලන නීතිය මෙන්ම පරිසර නීතිය සම්බන්ධයෙන් ගැටලු හමු වූ විටකදී ඉස්මතු වී පෙනෙන ප්‍රබල හිස්තැනක් වේ. මන්ද රාජ්‍යයේ ස්වභාවික සම්පත් ආරක්ෂා කිරීමේ වගකීම පාලකයන් වෙත පවරා තිබුණද ඔවුන් එම වගකීම් පැහැර හැර සිටින විටකදී ඊට එරෙහිව අධිකරණයඉදිරියට යාමේ අයිතිවාසිකමක් මහජනතාවට නොවීය. එනම් 29 ව්‍යවස්ථාවට අනුව රාජ්‍ය ප්‍රතිපත්ති මඟින් කිසිම අයිතිවාසිකමක් හෝ නෛතික බැඳියාවක් ඇති නොකරන අතර එම විධිවිධානවලට අනුකූල වීම අධිකරණයකට ප්‍රශ්නගත කළ නොහැක.[26]

නමුත් මෙම තත්වය වෙනස් කරමින් නීති විද්‍යා ඉතිහාසය තුළ වැදගත් නඩුවක් වන***<u>Ravindra Gunawardena Kariyawasam v. CEA & others</u>*** **<u>[2019]</u>**[27]හි තීන්දුව පෙන්වා දිය හැක. එනම් එහිදී අධිකරණය දැක්වූයේ, පරිසර දූෂණයට හෝ එවැනි හානියකට තුඩු දෙන හෝ එවැන්නකට අවසර ලබා දෙන්නා වූ ඕනෑමනීත්‍යානුකූල නොවන අත්තනෝමතික විධායක හෝ පරිපාලන ක්‍රියාවකට හෝ නොකර හැරීමකට ලක් නොවී සිටීමේ මූලික අයිතිවාසිකම පුරවැසියන්ට හිමිවිය යුතු අතර එය 27 (14) ව්‍යවස්ථාව යටතට වැටෙන පරිදි 12(1) ව්‍යවස්ථාව තුළින් දැක්විය යුතු බවයි.

මීට අමතරව එප්පාවල පොස්ෆේට් නිධිය නඩු තීරණයේදී [2000] මහජන භාරය පිළිබඳ සංකල්පයෙන් ඔබ්බට ගොස් අමරසිංහ විනිසුරුතුමා විසින් දක්වන ලද පොදු ආරක්ෂකත්වය පිළිබඳ මූලධර්මය(Public Guardianship)පිළිබඳවද මෙහිදී අවධානය යොමු කළ යුතුය. එනම්,

MANURAWA 2020

---

[25]Lock J. (1960), *Two Treaties of Government*, Cambridge, Cambridge University Press, p385

[26]1978 ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 29 ව්‍යවස්ථාව

[27]SC/ FR 141/2015

©All rights reserved
ISSN 1800-055X Vol. Iv

'The organs of the State are guardians to whom the people have committed thecare and preservation of the resources of the people. This accords not only withthe schemes of government set out in the constitution but also with the high and enlightened conceptions of the duties of our rulers, in the efficient management of resources in the process of development...'[28]

මෙහි විශේෂත්වය වනුයේ පොදු ආරක්ෂකයන්ට භාරකරුවන්ට මෙන් රාජ්‍යයේ සම්පත් සම්බන්ධයෙන් පුළුල් වූ බලතල නොලැබෙන බැවින් සීමිත වූ අභිමත බලයක් යටතේ එම සම්පත් ආරක්ෂා කොට සංරක්ෂණය කළ යුතු වීමයි.

ඒ අනුව රක්ෂිතයෙන් කොටසක් තුළ ස්ථාපනය කර තිබෙන ගොවිපොළ මඟින් රටේ ආර්ථිකයට කොතරම් ප්‍රතිලාභ ලැබුණද මෙහි වැදගත්ම සාධකය වනුයේ එය නොවන අතර රාජ්‍යයේ භාරකරුවන් වන පාලකයන් අවධානයට යොමු කළ යුතු වන්නේ නැවත යථා තත්වයට පත් කළ නොහැකි ලෙස එමඟින් විනාශ වන රාජ්‍යයේ ස්වභාවික සම්පත පිළිබඳව වේ. මේ සම්බන්ධයෙන් පාලකයන් විසින් කටයුතු කළ යුතු ආකාරය පිළිබඳව ජෛව විවිධත්ව සම්මුතිය මඟින් පැහැදිලිව පෙන්වා දෙනුයේ'Humans have to learn how to use biological resources in away that minimize their deplation. The challenge is to find economic policies that motivate conservation and sustainable use by creating financial incentives for those who would otherwise over-use or damage the resource'[29]මේ අනුව රාජ්‍යයක් විසින් තම ස්වභාවික සම්පත් ආරක්ෂා කරගත හැකි ආකාරයෙන් දුරදර්ශී ලෙස සැලසුම් කොට තම ආර්ථික ප්‍රතිපත්ති නිර්මාණය කරගත යුතු වේ.

තවදුරටත් මෙම ගැටලුවට අදාළව නීතියේ දෙවඟන විසින් යුක්තිය පසිඳලීමේ කාර්යයේදී ශ්‍රී ලංකාවේ පවත්නා නීති ක්‍රමය තුළ සැමට එම යුක්තිය කරා එක සේ ප්‍රවේශ වීමට හැකියාව පවතීද යන්න සැක සහිත වේ. මෙයට පන්ති භේදය, වත්කම් සහ තරාතිරම් යන සමාජයීය සාධක වලට අමතරව ප්‍රමාදය ද එක් විශාල හේතු සාධකයකි. මන්දJustice delayed, justice deniedවේ. ඒ අනුව ප්‍රමාද වී ලැබෙන යුක්තිය තුළ යුක්තියක් සොයාගත නොහැක.

ඒ අනුව මෙම ගැටලුව දශකයකටත් වඩා අධික කාලයක් මුළුල්ලේ අධිකරණයේ විභාග වීම නිසා නැවත යථා තත්වයට පත් කිරීමට නොහැකි ලෙස සෙමින් සෙමින් විනාශ වනුයේ රාජ්‍යයේ ප්‍රධාන දැඩි ස්වාභාවික රක්ෂිතයක් වන අතර මෙම ප්‍රමාදය නිසාම කෙදිනක හෝ යුක්තිය ලැබුණද, එය සැබවින්ම යුක්තිය ඉෂ්ඨ

[28][2000] 3 Sri LR 243

[29]Convention of Biological Diversity 1992 Available at: http://www.cbd.int/convention/guide/default.shtml?id=action accessed on 3rd September 2019

©All rights reserved
ISSN 1800-055X Vol. Iv
MANURAWA 2020

වූවක් ලෙස සැලකිය නොහැක. එම නිසා තනි පුද්ගල අයිතිවාසිකම්මෙන්ම සමාජයීය අයිතිවාසිකම් ද ආරක්ෂා කරගනු පිණිස අධිකරණ ක්‍රියාවලිය ශීඝ්‍රගාමී කිරීමට පවත්නා නීතිය ප්‍රතිසංස්කරණ කළ යුතු වේ. මේ සඳහා ඉන්දියාවේ මෙන් පරිසර ආරක්ෂණය සම්බන්ධ නඩු කටයුතු සඳහා පමණක් ස්ථාපනය කරන ලද විනිශ්ච සභාවන් ශ්‍රී ලංකාවේ අධිකරණපද්ධතිය තුළටත් යෝජනා කළ හැකි අතර මෙමඟින් කාර්යක්ෂම අධිකරණ ක්‍රියාවලියකට මුල්ගල් තැබිය හැකි අතර ප්‍රමාදයකින් තොරව ගැටෙන බැඳියාවන් තුලනය කළ හැක.

ජනතාව විසින් තම පරමාධිපත්‍ය බලය භාවිත කොට පත් කරගනු ලබන පාලකයන් වෙතට රාජ්‍යයේ ස්වභාවික සම්පත් භාර දෙනුයේ ස්වකීය අභිවෘද්ධිය සඳහා නොවන අතර වර්තමාන සහ නූපන් පරපුර වෙනුවෙන් එම සම්පත් වර්ධනය සහ ආරක්ෂා කොට සංරක්ෂණය කිරීමටය. නමුත් සැබවින්ම සිදුවනුයේ මෙහි අනෙක්පස වන අතර පරිපාලන අධිකාරීන්ට ද එවැනි අවස්ථාවකදී හමුවන අභියෝග හමුවේ ස්වාධීනව සහ නීතියෙන් නියම කරන ලද කාර්යපටිපාටියට අනුව කටයුතු කිරීමේ නොහැකියාවක් පෙනෙන්නට ඇත.

එම නිසා සමාජය තුළ සැබෑවටම පවතින ගැටලු ආමන්ත්‍රණය කරන පරිද්දෙන් මූලාශ්‍රයන් තුළ පවතින නීතිය ප්‍රායෝගික තලයකට රැගෙන යමින් ගැටෙන අයිතිවාසිකම් තුලනය කරමින් සහ සාධාරණත්වය සහ සමානාත්මතාව වැනි විශ්වීය මූලධර්මයන්ට ගරු කරමින් කටයුතු කළ යුතු බවට රාජ්‍යයේ ආයතන ත්‍රිත්වය මතම වගකීමක් සහ බැඳියාවක් ඇති කළ යුතුය. මේ සම්බන්ධව සිවිල් සහ දේශපාලනික අයිතීන් පිළිබඳ අන්තර්ජාතික ප්‍රඥප්තියේ හි 47 වන ව්‍යවස්ථාව මඟින්ද දක්වනුයේ තමන්ගේ ස්වභාවික ධනය හා සම්පත් සම්පූර්ණයෙන් ද නිදහසින් යුතුවද භුක්ති විඳීමෙහි හා ප්‍රයෝජනයට ගැනීමෙහිලා සියලු ජාතීන් සතුව නෛසර්ගික අයිතියක් ඇති බවයි. ඒ අනුව රාජ්‍යයේ ස්වභාවික සම්පත්වල ප්‍රතිලාභය සියලු පුරවැසියන්ට සමාන ලෙස අත්විඳීම සඳහා ඇති අයිතිය ආරක්ෂා විය යුතුය.එමෙන්ම මෙම අයිතිය සේම සැමට පොදු වූ වගකීම වනුයේ තිරසර සංවර්ධනයේ ඵල නෙලාගැනීමට හැකි වන අයුරින් අනාගත පරපුර සඳහා ද රාජ්‍යයේ ස්වභාවික සම්පත ආරක්ෂා කොට සංරක්ෂණය කරගැනීම වේ.

MANURAWA 2020

©All rights reserved
ISSN 1800-055X Vol. Iv